

TRANSCRIPCIÓN DETH PARLAMENT D'ALEX MOGA (CIU) EN DEBAT E VOTACION DERA LEI DETH RÈGIM ESPECIAL DERA VAL D'ARAN TAMB DATA 21 DE GÈR DE 2015 EN PARLAMENT DE CATALONHA

Gràcies, presidenta.

Saludar, prumèr de tot, a toti es vesins e vesies que mos estant escotant o vedent, tant per Catalunya Informacion –meddia aranés– coma per Lleida Television. Arregraïr, voi arregraïr molt especiaument ara vicepresidenta Joana Ortega era confiança, eth trabalh; a costat, auíem dobtos, n'auem agut enquiara fin, mès aguesta lei serà possibla tanben gràcies ara vòsta implicacion.

Arregraïr era sensibilitat ath conjunt deth govèrn dera Generalitat, conselhèrs, conselhèra; an facilitat molt damb era sua sensibilitat e comprension eth hèt que i pogue auer ua gran lei d'Aran. Atau coma tanben arregraïr ath president deth Grop Parlamentari, Jordi Turull, eth a estat tanben ua des persones que mos a possat, que m'a possat a jo personauments cada dia entà saber com estauè, estant ad dessús, ajudant-me personaument en toti es moments, e per tant, gràcies pera confiança. Ath sindic d'Aran. Carlos, gràcies per èster aciu, pera comprension e per sustot arténher quauquarren inedit: m'as dat supòrt sense deishar d'èster sindic. E aquerò ei un doble motiu, ei un doble merit. E tanben as companhs e companhes de Convergència Democratica Aranesa, Convergència Democratica de Catalonha e Convergència e Union. Especiau, tanben, dar es gràcies, perque atau, ac e sentit, a Victòria e a Maria José. Voi hèr ua mencion especiau a Josep Cosconera. Josep, a estat un plaer auer trabalhat amb tu. E auer agut era oportunitat de coneisher-te personaument. Ets català. Mès jo cregui que tanben t'auem portat tath sentiment aranesista. L'as practicat, l'as militat e te'n dongui sincèraments es gràcies.

Atau, tanben, arregraïr as ponents dera prumèra Lei d'Aran. Hè vint-e-cinc ans qu'auem ua lei d'Aran, e jo voi arregraïr as ponents que hèren possible, tanben ath Govèrn d'alavetz qu'aué siguésem aciu. E tanben, alavetz, ara deputada aranesa que tanben formaue part d'aquera ponència, Pilar Busquets, peth sòn trabalh.

En definitiva, aué èm aciu perque abantes bèth un a desirat que contunhésem estant, e sonque qui vos parle ei un servidor mès dera longa istòria d'Aran e Catalonha.

CiU, ja les auanci, auéssem volut dar un pas mès entà dauant. Mès en benefici der acòrd, deth consens, jo cregui, deth consens majoritari, atau se i an expressat eth conjunt de fòrces politiqes, aguesta serà era nòsta Lei d'Aran. E aguesta serà, en cèrta manèra, era Lei d'Aran des aranesi e des araneses.

Per qué? Perque ac auem aconseguít majoritariaments en cinc objectius principaus, que persutàuem, e que mos pòrten a definir aguesta Lei d'Aran, o permeterme a jo personaument definir aguesta Lei d'Aran, coma era Querimònia modèrna, aquerò que mos permetec èster liures è 702 ans, aué mos permet d'èster aranesi, un aute viatge en plena esséncia, en Parlament de Catalonha.

Aguesti cinc objectius son:

Potencie ès elements identitaris d'Aran: lengua, recuperam era nòsta istòria, cultura, reconeishement des drets istorics e reconeishement deth sentiment que molti radiam deth sentiment aranesista. Enfortís es nòstes institucions pròpies, e mos da era possibilitat de projectar-mos a Euròpa e ath mon com un cas unic. En conclusion, potència, fomite, melhore toti e cada un des elements que configuraren aquerò que èrem, mos diden aquerò que hèm, e met es bases d'aquerò que seram, der aranesisme modèrn.

Eth segon objectiu que complís ei que dessenne un melhor e major progrès peth país e pes persones. Mès autogovèrn vò díder mès capacitat politica, vò díder melhors servicis publics a toti es que viuen e trabalhen en Aran, e vò díder mès progrès. Mès progrès en tot un hilat de competéncias que melhore en potència, e inclús va tant enlà que daurís era possibilitat qu'era

Val d'Aran hage federacions esportives. E tanben a recuperar, o atau ac senti, perquè tanben de petit m'ac ensenhèren, a un collectiu, damb solucion a un collectiu d'identificacion pròpria e collectiva nacionau deth país, com son es pompièrs e es emergéncias. Dam ua solucion que serà unica en tot Catalonha. Per tant, era mia felicitacion. Reaument, ua Lei d'Aran que mos permet solucionar eth dia d'aué, melhorar es condicions des aranesi d'aué, entà projectar un futur esperançador e de progrès en futur.

Per tant, aguest projècte de Lei d'Aran serà er esturment ath servici des aranesi e des araneses, qu'establirà eth marc idonèu, adequat entà crear, configurar e incidir en un melhor e major progrès entà totes es persones.

Eth tresau objectiu: cream un sistèma de finançament, estable, melhor, progressiu e melhora. Establís un sistèma de finançament que se base ena prepausa consensuada per unanimitat en an 2009. Se sustente en exit qu'aguest modèl de finançament auèc enquiar an 2012. E non solet aquerò, senon que melhore era proposicion deth 2009 e eth finançament actuau deth Conselh Generau d'Aran. E tanben, se daurís a èster estudiat, e modificat, valorant era sua idoneïtat as aranesi e araneses en un plaç maxim de tres ans. Atau madeish, daurís era possibilitat dera tributacion pròpria e d'auer ingrèsi per diferenti encaishi e possibilitats. Per tant, eth Conselh Generau d'Aran se dòte d'un sistèma de finançament que melhora era capacitat financèra d'aué e que serà melhor deman.

Eth quatau des objectius, respon a reivindicacions istoriques d'Aran. Des de que sò petit, des de qu'es aranesi a jo me dan classes quan anaue tà estudi, auia sentit reivindicacions istoriques de politics qu'alavetz ne formauen part encara bèth un d'eri aué. Aran non pòt èster includida en cap division territorial de Catalonha. Complim. Arnhem un trinòm identitari istoric: reconeishement dera realitat nacionau, era configuracion d'ua autonomia politica e er reconeishement d'uns drets istorics. Aran aurà representacion en Parlament de Catalonha e aurà molta mès incidéncia en trabalh parlamentari en defensa des interèssi d'aqueri ahèrs qu'afècten es aranesi e araneses.

Aran recupèrè eth dret civiu aranés. Guairi ans sentíem era reivindicacion per part d'aqueri que mos volien o que demanauen, que reivindicauen era possibilitat de recuperar eth dret civiu aranés. Reconeishem eth dret a decidir deth pòble aranés. Non lo circumscriuem en cap filosofia, simplaments ara voluntat d'aguest Parlament tà defensar aquerò que un cree entà eth madeish. Cream eth conselh d'alcaldes entà ua melhor gestion e optimization des servicis publics de proximitat. E permetetz-me qu'aguesta sigue ua aportacion personau, establís Vielha e en configure eth sòn posicionament coma capital d'Aran. Tot país a ua capital, e aguesta a d'actuar coma tau.

Eth cincau objectiu: la dòte de fòrça mès esturments jurídics entà evitar era Lei de racionalizacion e sostenibilitat dera Administracion locau. Convergència e Union presentèc ua bateria d'esmenes qu'ajudaràn ena defensa d'evitar era aplicacion totau d'aguesta SAL; cas contrari, era istòria, es institucions e eth Govèrn d'Aran quedaràn diluïts coma passèc en 1834, damb era creacion des províncies qu'ara madeish auem.

Conclusion. Aué tà Aran e tar aranesisme modèrn ei un dia istoric. Tanben, deishatz-mos díder, vicepresidenta, conselhèrs e conselhèra, tanben entà Catalonha ei un dia istoric. Un dia que molti de nosati, e un servidor que les parle, rebrembarà entà tostemp.

Sindic, per un dia com aué vau era pena patir era travessia dera critica en silenci. Era recompensa ei molt e molt gran. Aué, personaument, evidéncii qu'aguest Parlament mos a demostrat, mos demòstre e mos contunharà demostrant, en sò segur, era estima, eth respècte vèrs Aran e era determinacion a continuar siguent çò que defense e çò que vò continuar estant.

Rebrembatz: aguesta lei non ei d'un, aguesta lei non serà d'uns pòqui, aguesta lei serà de fòrça gent, de toti e entà toti.

Moltes gràcies, presidenta; moltes gràcies, vicepresidenta, membres deth Govèrn, sindic..., e a totes e toti es aranesi fòrça felicitats.